

OULU

Oulu Capital
of Northern
Scandinavia

Meidän perhe lukee - yhdessä tarinan äärellä
1.4.2019 – 31.12.2020
Hankkeen loppuraportti

Pohjois-Suomi

Aluehallintovirasto
Regionförvaltningsverket

Oulun kaupunginkirjasto
Maija Karvosenoja ja Mervi Vaara
12.3.2021

Sisällys

1	JOHDANTO.....	3
2	Hankkeen lähtökohdat ja talous.....	4
2.1.	Hankesuunnitelma.....	4
2.2.	Hankkeen talous.....	4
3	Hankkeen toteutus.....	5
3.1.	Hankkeen aikataulu, ohjausryhmä ja hanketyöntekijä.....	5
3.2.	Verkostoituminen ja yhteistyökumppanit.....	5
3.3.	Työpajat ja palvelumallin suunnittelu.....	5
3.4.	Lukumetka-palvelumalli.....	6
3.5.	Viestintäsuunnitelma ja mallin jalkauttaminen.....	6
3.6.	Tapahtumat.....	6
3.7.	Koulutuspäivät ja Lukumetka-palvelumallin esittelyt.....	7
3.8.	Kyselyt ja niiden tulokset.....	8
4	Hankkeen tulokset.....	9
4.1.	Lukumetka-palvelumalli.....	9
4.2.	Yhteistyöverkosto.....	9
4.3.	Materiaalit ja kotisivut.....	10
4.4.	Hankkeen seurannan mittarit ja niiden toteutuminen.....	11
5	Yhteenveto.....	12
6	Jatkotoimenpiteet.....	13
7	LÄHTEET.....	14
8	LIITTEET.....	15
	LIITE 1: Lukumetka-palvelumalli.....	15
	LIITE 2: Viestintäsuunnitelma.....	16
	LIITE 3: Toiminnan vuosikello.....	18
	LIITE 4: Yhteistyökumppaneiden toiveet ja ideat.....	19
	LIITE 5: Lukuiloa lapsille – yhdessä tarinan äärellä -koulutuspäivä 4.11.20.....	22

1 JOHDANTO

Pohja lukuharrastukselle ja -taidolle luodaan varhaislapsuudessa. Jo vastasyntynyt nauttii loruttelusta ja ääneen lukemisesta. Satuja ja loruja kuulevan lapsen sanavaraston on esitetty olevan jopa 20 miljoonaa kertaa rikkaampi, kuin lapsen, jolle ei lueta säännöllisesti (Helovuori 2016, 34–35). Ääneen lukeminen tukee myös hahmotuskykyä ja empatiataitoja, sekä vähentää stressiä. Laaja sanavarasto helpottaa omien tunteiden sanoittamista ja vuorovaikutustaitojen kehitystä. (Heikkilä-Halttunen, 2015.)

Vanhempien merkitys lapsen lukutaidolle on ratkaisevinta ennen kuin lapsi oppii itse lukemaan. Ääneen lukemisen hyödyt ovat kiistattomat, mutta tutkimusten mukaan (PIRLS 2016, PISA 2018) perheiden arvostus lukemista kohtaan on vähentynyt; lukuharrastusta ei koeta enää niin tärkeänä osana arkea, kuin aiemmin. (PIRLS 2016, 37). Kouluikään tultaessa erot korostuvat - lapselle lukemisella on yhteys parempaan koulumenestykseen ja koulumyönteisyyteen.

Päivittäiset lukuhetket ja -leikit ovat vähentyneet myös päiväkotien arjessa. Karvin teettämän tutkimuksen mukaan vain puolet tutkimukseen osallistuneesta päiväkotien henkilöstöstä vastasi pedagogisen lukemisen, riittämättömän, loruttelun ja kielellä leikkittelyn sisältyvän päiväkodin päivittäiseen toimintaan. (Alkumittaus, Tiivistelmä 13:2020).

Meidän perhe lukee – yhdessä tarinan äärellä -hankkeen (AVI 2019) tavoitteena oli löytää keinot oululaisten alle kouluikäisten lasten perheiden tavoittamiseen, innostaa heitä lukemaan sekä tukea perheiden lukuharrastusta. Hankkeen tavoitteena oli löytää tapoja myös sellaisten perheiden tavoittamiseen, jotka eivät käytä kirjaston palveluita, tai käyttävät niitä vain vähän. Hankkeessa haluttiin tuottaa markkinointimateriaalia kirjaston palveluista perheille, sekä etsiä sopivimmat tapahtumat perheiden tavoittamiseen. Hankkeessa oli tarkoituksena luoda uusi palvelumalli, jonka avulla tuetaan alle kouluikäisten lasten perheiden lukemista porrastetusti eri ikäkausina, eri toimijoiden kanssa. Hankkeen keskeinen tavoite oli tiivistää ja jäsentää yhteistyötä Oulun varhaiskasvatuksen ja neuvoloiden kanssa, löytää myös uusia yhteistyökumppaneita säännölliseen yhteistyöhön ja luoda pysyviä kumppanuuksia.

Oulun kirjastot ovat tehneet alueellaan (itäinen, eteläinen, pohjoinen, keskinen alue) jo itsenäisesti yhteistyötä neuvoloiden, varhaiskasvatuksen sekä muiden toimijoiden, kuten MLL:n kanssa. Yhteistyö on ollut esim. pop up - kirjaston tuomista tapahtumiin, satutuokioita, kirjavinkkausta, sekä kirjaston palveluiden markkinointia erilaisissa tapahtumissa. Yhteistyö kaipasi kuitenkin jäsentämistä ja yhtenäistämistä, olemassa olevien henkilöstö- ja työaikaresurssien puitteissa. *Kirjastoreitti* www.kirjastoreitti.fi on vakiintunut kirjaston, varhaiskasvatuksen, peruskoulun sekä lukion yhteistyömalli, joka tunnetaan jo laajalti; hankkeen tavoitteena oli luoda palvelumalli myös 0-6 -vuotiaiden lasten ja perheiden lukemisharrastuksen tukemiseen.

2 Hankkeen lähtökohdat ja talous

2.1. Hankesuunnitelma

Meidän perhe lukee – yhdessä tarinan äärellä -hankkeen tavoitteena on alle kouluikäisten lasten ja perheiden lukemaan innostaminen, lukutaidon herättely ja tukeminen ja lukuharrastuksen lisääminen perheissä. Hankkeen aikana löydetään tapoja tavoittaa myös niitä perheitä, joissa ei lueta ja jotka eivät ole kirjastojen käyttäjiä. Kirjasto jalkautuu tilaisuuksiin ja tapahtumiin, missä uutta asiakaskuntaa on mahdollista tavoittaa. Perheitä osallistetaan kehittämään kirjaston palveluita lapsiperheille. Kirjastoautoa hyödynnetään lukuinnon lisääjänä sekä näkyvyyden tuojana. Tavoitteena on tehdä yhteistyötä Oulun kaupungin varhaiskasvatus- ja terveyspalvelujen (esim. päiväkotien ja neuvoloiden) kanssa ja löytää muita tärkeitä yhteistyökumppaneita (esim. paikallisia kulttuuritoimijoita), rakentaa aktiivista yhteistyötä ja luoda yhdessä pysyvä malli toiminnalle. Alueellista kehittämistehtävää hoitavana kirjastona Oulun kaupunginkirjasto pyrkii luomaan palvelumallin, joka on mahdollista jakaa alueellisesti eli jota myös muiden kuntien ja kirjastojen on mahdollista toteuttaa omaan toimintaympäristöönsä soveltaen.

Tavoitteen seurannan mittarit:

Luotu palvelumalli ja siihen tarvittavat materiaalit ja välineet.
Yhteistyökumppanit ja yhteistyön malli, tapaamisten määrä.
Henkilökunnan koulutukset: koulutusten ja osallistujien määrä.
Tavoitettujen lapsiperheiden ja lasten määrä.
Tapahtumien määrä, osallistujien määrä.
Lastenaineiston lainausmäärät – vertailu pitkällä aikavälillä.
Kirjastojen kävijämäärät – vertailu pitkällä aikavälillä.

2.2. Hankkeen talous

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi hankkeelle valtionavustusta 45 000 euroa, mikä oli 80 % hankkeen kokonaiskustannuksista. Oulun kaupunginkirjaston omarahoitusosuus koostui henkilökunnan hankkeeseen käyttämästä työajasta.

3 Hankkeen toteutus

Hankkeessa selvitettiin tavoitteen kannalta tärkeät yhteistyökumppanit ja kehitettiin toimijoiden välisestä yhteistyöstä aktiivista. Luotiin pysyvä palvelumalli alle kouluikäisten lasten ja perheiden tavoittamiseen ja lukemaan innostamiseen. Hankkeessa tiedotettiin kohderyhmää ja yhteistyökumppaneita kirjaston palveluista, koulutettiin henkilökuntaa ja luotiin toiminnan toteuttamisessa tarvittavat tiedotus- ym. materiaalit. Hanketta ja palvelumallia esiteltiin myös muille kirjastoille ja toimijoille.

3.1. Hankkeen aikataulu, ohjausryhmä ja hanketyöntekijä

Hankkeen aikataulu: 1.4.2019-31.12.2020.

Hankkeen ohjausryhmä ja hanketyöntekijä

Hankkeeseen palkattiin työntekijä 12 kuukaudeksi ajalle 7.7.2019-5.7.2020. Hanketyöntekijänä toimi kirjastonhoitaja Maija Karvosenoja. Hankkeeseen muodostettiin ohjausryhmä, johon kuuluivat hanketyöntekijä Maija Karvosenojan lisäksi Oulun kaupunginkirjastosta palvelupäällikkö Mervi Vaara (pj., siht.), kirjastonhoitaja Katja Kurvinen, kirjastovirkailija Elina Kanerva, kirjastopalvelujohtaja Jouni Pääkkölä / alueellinen kirjastopalvelupäällikkö Heidi Karhu, Oulun neuvolapalveluista lastenneuvolatyön vastuuterveystoimittaja Terttu Harju ja Oulun varhaiskasvatuspalveluista varhaiskasvatuksen suunnittelija Sari Nyberg. Ohjausryhmä kokoontui 12 kertaa hankkeen aikana.

3.2. Verkostoituminen ja yhteistyökumppanit

Hanketyö aloitettiin selvittämällä jo alueilla toteutuneet yhteistyömuodot ja -kumppanit, sekä kartoittamalla uusia yhteistyökumppaneita perheiden tavoittamiseksi. Alueiden kirjastot olivat jo tehneet vaihtelevasti yhteistyötä esim. MLL:n, neuvoloiden Esikko-ryhmien, Lastenliiton (kirjaparkit), varhaiskasvatuksen ja seurakunnan perhekerhojen kanssa (Oulun ev.lut seurakunnat); kuitenkin säännöllinen ja yhtenäinen malli yhteistyön toteuttamiselle puuttui. Hankkeelle perustettiin työryhmä, jonka tavoitteena oli selvittää jo toteutuneet yhteistyömuodot, sekä resurssit säännölliseen yhteistyöhön esim. tapahtumien ja vierailuiden osalta. Kirjaston kanssa yhteistyöhön ilmaisivat kiinnostuksensa MLL Perhepesät, Oulun ensi- ja turvakoti, Lastenliitto, Vanhempainliitto, Autismiliitto, Oulun ev.lut. seurakuntien perhekerhot, Oulun liikuntapalvelut, OYS:in foniatrian poliklinikka, Oulun neuvolapalveluiden Esikko-ryhmät ja Heikinharjun sekä Saarelan päiväkotien avoimet perhekerhot. Hankkeessa ovat jo suunnitteluvaiheessa olleet mukana Oulun neuvolapalvelut sekä varhaiskasvatuspalvelut.

3.3. Työpajat ja palvelumallin suunnittelu

Hankkeessa järjestettiin kolme yhteistyökumppaneiden tapaamista. Alkutapaamisessa kuultiin eri toimijoilta jo toteutuneita yhteistyömuotoja kirjaston kanssa, sekä kartoitettiin työpajassa uusia toiveita ja ideoita yhteistyölle. Toiveet ja ideat kerättiin ja koostettiin (LIITE 4), sekä esiteltiin työrykkäälle ja hankkeen ohjausryhmälle. Malliin valittiin yhteistyökumppaneiden toiveista sellaiset tapahtumat ja yhteistyömuodot, jotka toimisivat kirjaston olemassa olevilla resursseilla jokaisella alueella.

Seuraavassa yhteistyötapaamisessa esiteltiin työrykkäsen ja ohjausryhmän hyväksymät toteutustavat sekä tehtiin yhteinen vuosikello (LIITE 3), johon kirjattiin yhteiset tapahtumat, aikataulu sekä vastuuhenkilöt. Uutta palvelumallia

lähdettiin suunnittelemaan vuosikellon pohjalta; säännöllisesti toteutettavat tapahtumat, pop upit ja vierailut otettiin osaksi palvelumallia. Palvelumallia lähdettiin pilotoimaan syksyllä 2019, eli kokeiltiin, missä tapahtumissa tavoittaisimme mahdollisimman paljon perheitä, ja mitkä olisivat käytännössä toimivimpia tapoja markkinoida kirjaston palveluita.

3.4. Lukumetka-palvelumalli

Hankkeessa luotiin *Lukumetka*-palvelumalli, jonka tavoitteena on alle kouluikäisten lasten ja perheiden lukemiseen innostaminen ja lukuharrastuksen tukeminen, sekä kirjaston palveluista tiedottaminen mahdollisimman usealle oululaiselle perheelle. Palvelumallin kautta rakennetaan aktiivista yhteistyötä kirjaston, varhaiskasvatuksen ja neuvolan välille. *Kirjastoreitti* tukee kouluikäisten lasten lukuharrastusta; *Lukumetkan* kautta puolestaan pyritään tavoittamaan perheet jo odotusajasta lähtien, aina eskari-ikäen asti. Palvelumalliin on kirjattu säännölliset tapahtumat ja tavat, joiden kautta kirjasto tavoittaa alle kouluikäisten lasten perheet yhteistyökumppaneiden kautta (varhaiskasvatus, neuvolat, liikuntapalvelut). Malli on porrastettu kolmeen osaan: odotusaikaan, 0-2 -vuotiaisiin ja 2-6 -vuotiaisiin. Koko Oulun kaupungin alueella toimitaan *Lukumetka*-palvelumallin mukaisesti, ja malliin on määritelty minimi esim. ryhmissä vierailuille – jokaisen alueen kirjastot voivat toki resurssien salliessa tehdä myös enemmän yhteistyötä halutessaan. *Lukumetka*-palvelumalli on esitelty tarkemmin kohdassa 4. Hankkeen tulokset, sekä liitteissä (LIITE 1).

3.5. Viestintäsuunnitelma ja mallin jalkauttaminen

Valmista *Lukumetka*-palvelumallia esiteltiin hankkeen aikana kirjaston johtoryhmälle, neuvoloiden työntekijöille, varhaiskasvatuksen pedagogisessa ohjausryhmässä sekä hankkeen yhteistyökumppaneiden tapaamisessa. Kirjaston henkilökunnan koulutukset peruuntuivat keväällä 2020 koronatilanteen vuoksi, ja ne siirrettiin syksylle 2020. Syksyllä *Lukumetka*-palvelumallia esiteltiin kirjaston henkilökunnalle henkilöstöinfossa, palveluesimiesten kokouksessa, sekä erikseen alueilla tapahtuvissa infoissa. Hankkeen ohjausryhmä järjesti 4.11.2020 etäkoulutuspäivän ”Lukuiloa lapsille – yhdessä tarinan äärellä”, jossa esiteltiin myös yhdessä luotu *Lukumetka*-palvelumalli. Kirjasto, neuvolat ja varhaiskasvatus jatkavat tiivistä yhteistyötä, *Lukumetka*-palvelumallia arvioidaan ja päivitetään vuosittain. Koollekutsujana toimii Oulun kaupunginkirjaston Lukemisen edistämisen palvelupäällikkö. Yhteinen uutiskirje ajankohtaisista alle kouluikäisten lasten kirjastopalveluista lukuvinkkeineen lähetetään kaikille hankkeen yhteistyökumppaneille kaksi kertaa vuodessa, syksyllä ja keväällä. Mallin jalkauttaminen sekä päivittäminen tapahtuu viestintäsuunnitelman (LIITE 2) mukaisesti. Viestintäsuunnitelma on luotu yhdessä hankkeen ohjausryhmän sekä yhteistyökumppaneiden kanssa.

3.6. Tapahtumat

Syksyn 2019 ja kevään 2020 aikana kokeiltiin tapahtumayhteistyötä useiden hankkeen yhteistyökumppaneiden kanssa. Tapahtumissa mukana olivat joko hanketyöntekijä yhdessä kaupunginkirjaston lasten- ja nuortenkirjastotyöstä vastaavan kirjastonhoitajan kanssa tai kirjastoauton henkilökunnan kanssa, tai alueiden kirjastoista osallistuttiin itsenäisesti tapahtumiin.

Tapahtumissa esiteltiin yhteistyökumppaneiden toiveiden mukaan kirjaston palveluita perheille, pidettiin satu- ja lorutellutuokioita, vinkattiin kuvakirjoja, sekä keskusteltiin lukemisen merkityksestä lapselle. Myös uusia asiakkaita rekisteröitiin. Loppukevään tapahtumat (maaliskuu-toukokuu) siirtyivät ensi syksylle tai seuraavalle keväälle koronapandemian vuoksi. Siirtyneitä, kirjastossa järjestettäviä tapahtumia ovat Autismiliiton Tunne autismi -

tapahtuma, Rasisminvastaisen viikon perhetapahtuma, MAPPI-hankkeen (maahanmuuttajaäitien kotoutumishanke, ODL) ryhmäkäynnit kirjastolla, Luetaan! Let's Read, sekä kirjastoautovierailujen pilotointi päiväkotien viskariryhmiin ja vierailu Saarelan päiväkodin perhekerhoon. Aloitimme myös kirjaston esittelypistekokeilun Tuiran ja Haukiputaan neuvoloissa; Tuiran piste ehti olla kaksi viikkoa toiminnassa ennen koronarajoitusten voimaantuloa, ja esittelypisteestä saatiin hyvää palautetta. Esittelypisteessä on esillä uusia lasten kuvakirjoja eri-ikäisille, vinkkilistoja ja esitteitä. Kirjat vaihdetaan puolentoista kuukauden välein, ja niitä voi selaila neuvolan odotusaulassa. Esittelypistekokeilua jatketaan keväällä 2021.

Syksy 2019:

Syyskuu: Vauvan päivä -tapahtuma neuvoloissa ja Vauvaperhetapahtuma pääkirjastossa. 85 kävijää.

Lokakuu: Kiedo meidät tarinaan, Vanhempainliiton tapahtumat kirjastoissa.

Marraskuu: Oulunsalo-Kaakkurin alueen perhevalmennusmessut. 40 kävijää.

Marraskuu: Liikuntapalveluiden luistelutapahtuma Raksilassa 22.11., kirjastoauto Onneli. 101 kävijää.

Marraskuu: Lasten oikeuksien päivän tapahtuma Ainolassa 16.11., kirjastoauto Onneli. 327 kävijää.

Marraskuu: Kajonharjun Esikko-ryhmä. 20 kävijää.

Joulukuu: Alaköökkin järjestämä Joulupolku 14.12., kirjastoauto Onneli. 260 kävijää.

Kevät 2020:

Tammikuu: Saarelan päiväkodin avoin perhekerho. 45 kävijää.

Tammikuu: Keskustan Esikko-ryhmä. 20 kävijää.

Tammikuu: MLL Toppilan Perhepesä. 12 kävijää.

Helmikuu: Toppilan suuralueen ystävänpäivätapahtuma. 15 kävijää.

Helmikuu: Heikinharjun vastaanottokeskus, kirjastoauto Onneli. 35 kävijää.

Helmikuu: Oulun ensi- ja turvakoti. 4 kävijää.

Helmikuu: Tulevaisuuden taikaa -seminaari (Varhaiskasvatuspalvelut). 30 kävijää.

Maaliskuu: Perhekuperkeikka Ouluhallissa (Liikuntapalvelut). 50 kävijää.

3.7. Koulutuspäivät ja Lukumetka-palvelumallin esittelyt

Syksyllä 2020 Lukumetka-palvelumallista tiedotettiin kirjaston henkilökunnalle Henkilöstöinfossa, Lukumetka-infoissa sekä AKE-kirjastojen KiTa-päivillä. Myös hankkeen yhteistyökumppanit ovat syksyn aikana esitelleet palvelumallia omien tiedotuskanaviensa kautta. Marraskuussa 4.11. järjestettiin etänä YouTubea kautta *Lukuiloa lapsille - yhdessä tarinan äärellä* -koulutus, johon osallistui niin kirjastojen (valtakunnallisesti) kuin neuvoloiden ja varhaiskasvatuspalvelujen henkilökuntaa. Koulutuksen pääluennoitsijana oli Päivi Heikkilä-Halttunen, ja koulutuksen keskiössä oli lukemisen merkitys varhaiskasvatuksessa ja perheiden arjessa, sekä käytännön vinkkien tarjoaminen lukuarjen monipuolistamiseen. Koulutuksen ohjelma liitteenä (LIITE 5).

Syksy 2020:

Syyskuu: Lukumetka-palvelumallin esittely Oulun kaupunginkirjaston henkilöstöinfossa.

Syyskuu: Lukumetkan esittely Oulun kaupunginkirjaston henkilökunnalle alueittain, 4 esittelyä.

Syyskuu: Lukumetkan esittely Oulun kaupunginkirjaston palveluesimiehille.

Lokakuu: Lukumetkan esittely Lukuiloa ja yhdessäoloa -koulutuspäivässä 7.10.2020. Oulun AKE:n järjestämä, osallistujina kirjastotyöntekijöitä ympäri Suomen.

Lokakuu: Uutiskirje varhaiskasvattajille.

Marraskuu: Lukuiloa lapsille - yhdessä tarinan äärellä -koulutus 4.11.2020. N. 70 osallistujaa ympäri Suomea.

Marraskuu: Lukumetkan esittely Oulun kaupungin kirjastoyhteistyön ohjausryhmän kokouksessa 17.11.2020.

3.8. Kyselyt ja niiden tulokset

Hankkeen tavoitteena oli myös osallistaa perheitä kehittämään kirjaston palveluita perheystävällisemmiksi. Hankkeen aikana toteutettiin kaksi kyselyä perheille. Ensimmäinen Lasten oikeuksien tapahtumassa 16.11. kirjastoauto Onnelissa, vanhemmat vastasivat kyselyyn tabletilla tai omalla puhelimella. Kysely toteutettiin Google Formsilla. Toinen kysely järjestettiin Oulun kirjastoissa 2.-16.3.; ”Onko kirjastosi lapsiystävällinen” – kampanjassa perheet saivat jättää palautetta post it -lapuille lastenosastoilla olleisiin julisteisiin.

Vastauksia ensimmäiseen kyselyyn, joka järjestettiin kirjastoauto Onnelissa Lasten oikeuksien tapahtumassa 16.11.19, tuli 16 kpl. Pääsääntöisesti kyselyyn vastasivat vanhemmat, jotka käyttävät säännöllisesti kirjaston palveluita (käy kirjastossa viikoittain tai kuukausittain, 14 kpl), ja kirjaston palveluihin oltiin tyytyväisiä ja lapsille järjestettyjä tapahtumia kiiteltiin.

Kirjastoissa järjestetyssä ”Onko kirjastosi perheystävällinen” -kampanjassa puolestaan vastauksia jätettiin kahden viikon aikana yhteensä 244 vastausta. Vastanneet olivat pääosin kouluikäisiä lapsia, vaikka tavoitteena oli saada perheiltä palautetta kirjaston palveluista. Vastauksissa korostui kirjaston merkitys rauhallisena – jopa ainoana – paikkana, jossa voi rauhassa lukea ja tehdä läksyt. Palautteet olivat hyvin kirjastokohtaisia, esimerkiksi Haukiputaan kirjastoon jätetyssä palautteessa toivottiin useaan otteeseen kirjaston tilojen viihtyisyyden lisäämistä (11 kpl); sohvia, pöytiä ja mukavia nojatuoleja. Puolivälinkankaan kirjastoon puolestaan toivottiin lisää tapahtumia lapsille ja lapsiperheille, esimerkiksi lukupiirejä (9kpl), ja Koskelan kirjastoon taas toiveena olivat palapelit ja uudet lelut. Kaikki kirjastot saivat lapsilta ja perheiltä runsaasti positiivista palautetta; henkilökunta ja kirjaston tapahtumat, kuten Pehmojen yö, saivat kehuja. Kirjastokohtaiset palautteet on koottu, ja lähetetty eteenpäin palveluesimiehille.

4 Hankkeen tulokset

4.1. Lukumetka-palvelumalli

Hankkeessa kirjasto, neuvola- ja varhaiskasvatuspalvelut tuottivat yhdessä uuden Lukumetka-palvelumallin (LIITE 1) alle kouluikäisten lasten ja perheiden lukemaan innostamiseen, kirjaston palveluiden markkinointiin ja eri toimijoiden ja kirjaston yhteistyön jäsentämiseen. Lukumetka-palvelumallia pilotoitiin kevät 2020 ja malli otetaan kaikilla Oulun alueilla käyttöön syksyllä 2021. Mallia päivitetään säännöllisesti, ja mallista tiedottamiseen on tehty hankkeessa viestintäsuunnitelma (LIITE 2).

Lukumetka-palvelumallin sisältö:

Odotusaika

- Kirjasto mukana alueellisilla perhevalmennusmessuilla
- Neuvolan Omavalmennus-sivuilla linkit kirjaston kotisivuille ja tietoa lukemisen merkityksestä
- Kirjasto mukana Vauvaperhetapahtumassa syyskuussa
- Kirjasto mukana Vauvan päivä -tapahtumassa neuvoloissa syyskuussa

0–2 -vuotiaat

- Neuvolasta Lukulahja lapselle -kassi perheille
- Neuvolasta perheille vauvan virikekuva ja tietoa kirjaston palveluista
- Neuvoloissa kirjaston esittelypisteet
- Kirjasto vieraillee esikkoryhmissä 1 krt / syksy ja kevät
- Kirjasto vieraillee ensi- ja turvakodissa 1 krt / syksy ja kevät
- Kirjasto mukana Vauvaperhetapahtumassa syyskuussa
- Kirjasto mukana Vauvan päivä -tapahtumassa neuvoloissa syyskuussa
- Vauvaloruttelutuokiot kirjastoissa
- Vauvakinot kirjastoissa

2–6 -vuotiaat

- Jokaisesta varhaiskasvatusryhmästä on mahdollista käydä lähikirjastossa tai kirjastoautossa
- Kirjaston videoterveiset päiväkotien vanhempainiltoihin ja perhekerhoihin
- Viskarit vierailivat lähikirjastossa tai kirjastoauto Onnelissa
- Lukuhöperö-diplomi eskareille
- Kirjaston uutiskirje varhaiskasvattajille 1 krt / syksy ja kevät
- Kirjasto mukana Perhekuperkeikoissa 1 krt / syksy ja kevät
- Kirjastoauto Onneli mukana Lasten oikeuksien tapahtumassa ja Joulupolulla
- Satutuokiot kirjastoissa

4.2. Yhteistyöverkosto

Hankkeessa otettiin laajasti yhteyttä uusiin mahdollisiin yhteistyökumppaneihin, ja luotiin uutta yhteistyöverkosta sekä uusien, että vanhojen yhteistyökumppaneiden kanssa. Hankkeessa pyrittiin löytämään uusia kanavia erityisesti niiden perheiden, jotka eivät käytä kirjaston palveluita, tavoittamiseen, ja kirjaston palveluista tiedottamiseen heille. Yhteistyö käynnistyi hankkeen myötä esimerkiksi Oulun ensi- ja turvakodin, Oulun foniatriksen poliklinikan, neuvolan Esikko-ryhmien sekä liikuntapalveluiden kanssa. Neuvoloiden ja varhaiskasvatuksen kanssa oltiin tehty yhteistyötä jo

aiemmin, mutta hankkeessa yhteistyötä tiivistettiin, sekä löydettiin toimivat viestintäkanavat säännölliseen yhteistyöhön. Kaikkien hankkeessa mukana olleiden toimijoiden kanssa luotiin yhteinen vuosikello, jota päivitetään säännöllisesti, sekä valittiin parhaiten toimivimmat yhteistyömuodot osaksi Lukumetka-palvelumallia.

4.3. Materiaalit ja kotisivut

Hankkeessa tuotettiin materiaalia sekä yhteistyökumppaneiden kautta perheille jaettavaksi, että suoraan ammattilaisten (neuvolat, kirjasto, varhaiskasvatus) käyttöön. Osa materiaaleista suunniteltiin yhteistyökumppaneiden toiveiden pohjalta. Hankkeessa myös uudistettiin esiopetuksen Lukuhöperö-diplomi. Lukumetka-materiaalit ja Lukuhöperö-diplomin kuvitti ja taittoi kuvittaja, graafikko Mira Mallius.

Lukumetka-verkkosivu

- www.ouka.fi/lukumetka
- Lukumetka-palvelumallin esittely ja tulostettavat materiaalit
- Asiaa lapselle lukemisen tärkeydestä: linkkivinkkejä
- Lukuvinkejä alle kouluikäisille, perheille, päiväkotien käyttöön

Lukumetka-materiaalit

- Lukumetka-palvelumalli -esite
- Lukumetka-palvelumalli -juliste
- Virikejuliste vauvoille, toisella puolella tietoa kirjaston palveluista perheille. Jaetaan kaikille oululaisille vauvaperheille Lukulahja lapselle -kassin mukana. Kielet suomi, ruotsi ja englanti.
- Juliste kirjaston palveluiden markkinointiin perheille. Kielet suomi, ruotsi ja englanti.
- Roll up, iso, kirjaston pop up -pisteelle tapahtumiin
- 4 kpl pöytämalli -roll up, kirjaston pop up -pisteelle pienempiin tapahtumiin
- Infonäyttökuva
- Bannerit kotisivuille ja sosiaaliseen mediaan
- Kuvituskuvat

Lukuhöperö-materiaalit

- Kirjalista
- Tehtävälista ja tehtäväpohja
- Passi ja diplomi
- Juliste, kuvituskuvat ja bannerit kotisivuille ja sosiaaliseen mediaan

Yhteistyökumppaneiden toivotat materiaalit asiakkaille

- Vinkkilistat: Lukuloma: lukuvinkejä alle kouluikäisille, Arjen askareita ja tunnekiemuroita: lukemista 2-5 -vuotiaille)
- Esitteet: Tervetuloa kirjastoon!, Selkiskassi -esite

Muut materiaalit

- Kuvapankki kirjaston markkinointiin. (2-6 -vuotiaita lapsia, perhe kirjastossa) Kuvaaja Juha Kinnunen.
- Mitä mukaan vierailulle -paketit (kirjaston henkilökunnalle muistilistaksi ja avuksi vierailuihin)
- Kirjaston sivujen linkitykset, ja tietoa lukemisen merkityksestä Lapsuus.ouka.fi -sivustolle, sekä neuvoloiden Omavalmennus -sivustolle.
- Videoterveiset varhaiskasvattajille ja perheille
- Uutiskirje varhaiskasvattajille ja perheille

4.4. Hankkeen seurannan mittarit ja niiden toteutuminen

Hankkeen seurannan mittarit:

- Luotu palvelumalli ja siihen tarvittavat materiaalit ja välineet.
- Yhteistyökumppanit ja yhteistyön malli, tapaamisten määrä.
- Henkilökunnan koulutukset: koulutusten ja osallistujien määrä.
- Tavoitettujen lapsiperheiden ja lasten määrä.
- Tapahtumien määrä, osallistujien määrä.
- Lastenaineiston lainausmäärät – vertailu pitkällä aikavälillä.
- Kirjastojen kävijämäärät – vertailu pitkällä aikavälillä.

Mittareiden toteutuminen on esitelty yllä hankkeen toteutuksissa (kohta 3) ja hankkeen tuloksissa (kohta 4). Koronapandemia vaikutti hankkeen loppuvaiheessa toimintaan: perheille ei päästy järjestämään isompaa suunniteltua tapahtumaa. Kirjastotoimintaan korona-aikana kohdistuneet rajoitukset vaikuttavat siihen, että lastenaineistojen lainamääristä ja kirjastojen kävijämääristä ei tulla saamaan vertailukelpoista aineistoa.

5 Yhteenveto

Meidän perhe lukee – yhdessä tarinan äärellä -hankkeessa luotiin **aktiivinen yhteistyöverkosto** eri toimijoiden kesken, ja yhteistyötä jatketaan **viestintäsuunnitelman** mukaisesti hankkeen jälkeen. Yhdessä hankkeen yhteistyökumppaneiden kanssa luotiin uusi **Lukumetka-palvelumalli**, jonka tavoitteena on innostaa alle kouluikäisiä lapsia ja perheitä lukemaan, tukea lukuharrastusta, sekä tiedottaa kirjaston palveluista lapsiperheitä. Malli myös jäsentää yhteistyötä kirjaston ja muiden toimijoiden kesken jokaisella alueella säännöllisesti tapahtuvaksi. Muut kirjastot voivat hyödyntää Lukumetka-palvelumallia jäsentäessään yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Malli ei kuitenkaan ole suoraan sellaisenaan sovellettavissa esim. toisen kaupungin palvelumalliksi – neuvoloiden, varhaiskasvatuksen ja kirjastojen yhteistyö, tapahtumat, ja markkinointitavat vaihtelevat. Lukumetka-palvelumallin suunnitteluprosessi voi olla hyödyllinen myös muille kirjastoille, ja palvelumallin rakennetta voidaan soveltaa omaan toimintaan sopivaksi.

Hankkeen yhteistyökumppaneiden kanssa suunniteltiin yhteinen **vuosikello**, johon kirjataan kerran vuodessa myös Lukumetka-palvelumalliin sisällyttämättömät tapahtumat sekä vierailut. Kirjasto tiedottaa palveluistaan ja antaa kirjavinkkejä yhteistyössä varhaiskasvatuspalvelujen kanssa syksyisin ja keväisin kaikille yhteistyökumppaneille lähetettävässä uutiskirjeessä.

Hankkeen aikana kirjasto tiivistä yhteistyötään etenkin Oulun neuvolapalveluiden sekä varhaiskasvatuspalveluiden kanssa. Yhteistyön aloittaminen myös Oulun liikuntapalveluiden sekä ensi- ja turvakodin kanssa mahdollistaa varsinkin sellaisten perheiden, jotka eivät käytä kirjastopalveluita, tavoittamisen. Neuvolayhteistyön kautta tavoitetaan laajasti oululaisia perheitä, lähes kaikki Oulussa syntyvät vauvat ovat neuvolapalveluiden piirissä, kuten myös alle kouluikäiset lapset perheineen.

Hankkeessa **kokeiltiin uusia yhteistyömuotoja** eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena oli löytää parhaat kanavat alle kouluikäisten perheiden tavoittamiseen. Neuvoloiden tapahtumat, ryhmät, sekä neuvolan kautta tapahtuva kirjaston markkinointi ja esim. lukuvinkkien jakaminen on perheiden tavoittamisen kannalta tehokasta. Kirjastoauto Onneli vieraili yhteistyökumppaneiden tapahtumissa, ja tapahtumat, kuten Joulupolku sekä Lasten oikeuksien tapahtuma osoittautuivat hyviksi tilaisuuksiksi tavoittaa 0-6 -vuotiaiden lasten perheitä. Tapahtumakokeiluissa havaittiin myös, että liikuntapalveluiden tapahtumien, (mm. luistelutapahtuma Raksilassa sekä Perhekuperkeikat Ouluhallissa), kautta tavoitamme perheitä, jotka eivät yleensä käytä kirjaston palveluita. Kirjaston palveluista tiedotettiin hankkeen aikana yhteistyökumppaneita, ja tiedotusta jatketaan uutiskirjeen muodossa syksyisin ja keväisin.

Perheiden ja lasten **mielipiteitä kirjaston tiloista ja palveluista kartoitettiin** kahden kyselyn kautta. Palaute on koottu, ja kirjastot voivat soveltaa palautetta parantaakseen palveluitaan. Pääosin asiakkaat olivat tyytyväisiä kirjaston perheille tarjoamiin palveluihin, ja varsinkin lapsiasiakkaat mainitsivat usein kirjaston eduksi hiljaisuuden – joillekin kirjasto on ainoa rauhallinen tila, jossa voi keskittyä lukemiseen ja läksyjen tekoon. Joissakin kirjastoissa korostui tarve viihtyisämmille oleskelutiloille – konkreettiset toiveet voidaan huomioida kirjastokohtaisesti.

Hankkeessa järjestettiin marraskuussa 2020 **etäkoulutus Lukuiloa lapsille! – yhdessä tarinan äärellä**, joka oli suunnattu kirjastojen, varhaiskasvatuksen ja neuvoloiden henkilökunnalle. **Lukumetka-palvelumallista tiedotettiin** kirjaston henkilökuntaa alueellisissa Lukumetka-infoissa ja henkilöstöinfossa syksyllä 2020, ja palvelumallia esiteltiin koulutusten yhteydessä KiTa-päivillä sekä Lukuiloa lapsille – yhdessä tarinan ääressä -etäkoulutuksessa. Myös neuvolapalvelut ja varhaiskasvatus ovat esitelleet palvelumallia omien kanaviensa kautta.

Hankkeessa tuotettiin kattavasti **materiaalia** sekä yhteistyökumppaneiden kautta perheille jaettavaksi, että ammattilaisille Lukumetka-palvelumallista tiedottamiseen ja käytännön työn tukemiseen. Lukumetka-materiaalit kuvitti kuvittaja, graafikko Mira Mallius. **Lukumetkalle luotiin myös omat verkkosivut, www.ouka.fi/lukumetka.**

6 Jatkotoimenpiteet

Meidän perhe lukee – yhdessä tarinan äärellä -hankkeessa pyrkimyksenä oli myös selvittää, kuinka tavoitamme Oulussa asuvat maahanmuuttajataustaiset alle kouluikäisten lasten perheet, ja millaista materiaalia voitaisiin tuottaa kirjaston palveluista tiedottamiseen heille. Hankkeessa vierailtiin Toppilan perhepesän Maailmojen mammat -perhekerhossa sekä Oulun vastaanottokeskuksessa. Keväälle 2020 sovittiin myös ODL:n MAPPI-hankkeen (perheellisten maahanmuuttajien hyvinvoinnin ja työkykyisyyden vahvistaminen) kanssa kirjaston vierailusta Kasvun aika -ryhmään, sekä ryhmän vierailusta kirjastoon. Nämä kuitenkin peruuntuivat koronatilanteen vuoksi. Vierailut suunnitellaan toteutettavaksi myöhemmin. Hanke pyydettiin vierailemaan myös maahanmuuttajaäitien omaan Esikko-ryhmä Maamuun keväällä 2020, mutta vierailu peruuntui ryhmän lopettamisen vuoksi.

Hankkeen ohjausryhmässä linjattiin, että neuvola- ja varhaiskasvatuspalveluiden kautta tavoitamme myös suuren osan maahanmuuttajaperheistä. Osa hankkeesta tuotetuista materiaaleista käännettiin englanniksi sekä ruotsiksi (vauvojen virikejuliste, Lukumetka-juliste). Kirjaston perhevalmennusmessuilla käy paljon erikielisiä perheitä esimerkiksi Kontinkankaan sekä Tuiran alueella, ja tämä huomioidaan ottamalla mukaan esitteitä, lukuvinkkejä yms. erikielisinä versioina. Foniatrian klinikalta toivottiin vinkkilistaa selkeäkielisistä, arjen askareista kertovista kuvakirjoista alle kouluikäisille lapsille, ja hankkeessa tehtiin "Arjen askareita ja tunnekiemuroita" -vinkkilista, sekä esite Selkis-kasseista erityisesti heidän käyttöönsä – foniatriella on paljon maahanmuuttajataustaisia perheitä.

Tulevaisuudessa olisi hyödyllistä selvittää tarkemmin maahanmuuttajataustaisten perheiden kirjastonkäytön tarpeita, tiedotuskanavia sekä uusia yhteistyökumppaneita säännölliseen yhteistyöhön. Kirjaston tulisi luoda pysyvä yhteistyöverkosto myös maahanmuuttajaperheiden tavoittamiseen.

Oulun neuvoloissa jaetaan kaikille vauvaperheille Lukulahja lapselle -kassia (Lue lapselle -ohjelma, Suomen kulttuurirahasto), jossa on kaksi kirjaa, lorukortit, lukumitta, sekä hankkeessa tuotettu virikejuliste/kirjastoeseite. Lukulahja lapselle -kassia jaetaan vuoden 2021 loppuun, jonka jälkeen tavoitteena on jatkaa vastaavanlaisen lahjan jakamista tuoreille oululaisille vauvaperheille. Kirjaston tulee selvittää mahdolliset sponsorit tai kirjoja lahjoittavat kustantajat. Virikejulistetta jaetaan myös ruotsin- ja englanninkielisinä versioina, jatkossa tarvetta olisi myös ranskan- ja venäjänkielisille virikejulisteille.

Meidän perhe lukee - yhdessä tarinan äärellä -hankkeen jalkauttaminen tehdään hankkeen viestintäsuunnitelman mukaisesti (LIITE 2). Lukumetka -palvelumalli sekä materiaalit vaativat säännöllistä päivittämistä, sekä keskustelua ja vuorovaikutusta yhteistyökumppaneiden kanssa.

Yhteinen uutiskirje kirjaston ajankohtaisista tapahtumista ja palveluista lapsiperheille lähetetään hankkeen yhteistyökumppaneille syksyisin ja keväisin. Neuvolan omavalmennussivuille lisätään tietoa lukemisen merkityksestä sekä kirjaston palveluista, kun sivut valmistuvat. Kirjaston esittelypisteet neuvoloihin toteutetaan heti koronatilanteen salliessa.

7 LÄHTEET

Alkumittaus – koulutulokkaiden matematiikan ja äidinkielen ja kirjallisuuden taidot ja osaamisen taustatekijät. Kansallisen koulutuksen arviointikeskus. Tiivistelmät 13:2020. <https://karvi.fi/publication/alkumittaus-koulutulokkaiden-matematiikan-ja-aidinkielen-ja-kirjallisuuden-taidot-ja-osaamisen-taustatekijat-tiivistelma/>

Helovuo, M. 2016. 100 syytä lukea. Lukukipinän sytytyskirja. Helsinki: BTJ Finland

Kansainvälinen lasten lukutaitotutkimus: Lukutaito luodaan yhdessä. (PIRLS 2016). Kaisa Leino et al. <https://ktl.jyu.fi/fi/julkaisut/julkaisuluettelo-1/julkaisujen-sivut/2017/PIRLS%202016%20RAPORTTI.pdf> viitattu 10.6.20.

Pisa 2018: Ensituloksia. Suomi parhaiden joukossa. Suomalaisnuorten lukutaidon ja lukuharrastuksen muuttuminen. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161919/PISA%2018%20ensituloksia%20esite.pdf?sequence=1&isAllowed=y> viitattu 10.6.20.

Varhaiskasvatuksen laatu arjessa. Varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Laura Repo, Maiju Paananen, Mervi Eskelinen et. al. 2019. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, julkaisut 15/19. https://karvi.fi/app/uploads/2019/09/KARVI_1519.pdf viitattu 10.6.20.

8 LIITTEET

LIITE 1: Lukumetka-palvelumalli

Odotusaika

- Kirjasto mukana alueellisilla perhevalmennusmessuilla
- Neuvolan Omavalmennus-sivuilla linkit kirjaston kotisivuille ja tietoa lukemisen merkityksestä
- Kirjasto mukana Vauvaperhetapahtumassa syyskuussa
- Kirjasto mukana Vauvan päivä -tapahtumassa neuvoloissa syyskuussa

0-2 -vuotiaat

- Neuvolasta Lukulahja lapselle -kassi perheille
- Neuvolasta perheille vauvan virikekuva ja tietoa kirjaston palveluista
- Neuvoloissa kirjaston esittelypisteet
- Kirjasto vierailee esikkoryhmissä 1 krt / syksy ja kevät
- Kirjasto vierailee ensi- ja turvakodissa 1 krt / syksy ja kevät
- Kirjasto mukana Vauvaperhetapahtumassa syyskuussa
- Kirjasto mukana Vauvan päivä -tapahtumassa neuvoloissa syyskuussa
- Vauvalarutteluokiot kirjastoissa
- Vauvakinot kirjastoissa

2-6 -vuotiaat

- Jokaisesta varhaiskasvatusryhmästä on mahdollista käydä lähikirjastossa tai kirjastoautossa
- Kirjaston videoterveiset päiväkotien vanhempainiltoihin ja perhekerhoihin
- Viskarit vierailevat lähikirjastossa tai kirjastoauto Onnelissa
- Lukuhöperö-diplomi eskareille
- Kirjaston uutiskirje varhaiskasvattajille 1 krt / syksy ja kevät
- Kirjasto mukana Perhekuperkeikoissa 1 krt / syksy ja kevät
- Kirjastoauto Onneli mukana Lasten oikeuksien tapahtumassa ja Joulupolulla
- Satutuokiot kirjastoissa

ONNELI

OULU

www.ouka.fi/kirjasto www.ouka.fi/lukumetka

KIRJASTO BIBLIOTEK LIBRARY

LIITE 2: Viestintäsuunnitelma

Lukumetka-palvelumallista tiedottaminen eri kohderyhmille

Asiakkaat:

Alle kouluikäisten lasten vanhemmat

Mitä, miten ja milloin tiedotetaan?

- **Palvelumallista:**
 - Kirjaston kotisivuille infoa. Oma Lukumetka-sivu Asiakkaana kirjastossa –sivun alle.
- **Lukemisen merkityksestä, kirjaston palveluista: (jaetaan myös yhteistyökumppaneiden kautta)**
 - Esitteet: tapahtumaesitteet, lukuvinkkilistat, selkiesite
 - Juliste A3: Mallius, Lukuiloa kirjastosta!
 - Videoterveiset
 - Infonäyttökuva
 - Vauvan virikekuva/ tervetuloa kirjastoon

Henkilökunta:

Mitä, miten ja milloin tiedotetaan Lukumetka-palvelumallista:

Kirjasto:

- Koulutus marraskuussa (kirjaston, vakan, neuvoloiden henkilökunta) 4.11. / Maija ja Mervi
- Henkilöstöinfo alkusyksyllä/ Mervi
- Koulutuskierron alueiden kirjastoissa. Syksyllä etänä / Maija
- Akkunaan infoa Lukumetkasta, Mitä mukaan -paketit (kirjasto). Syksyllä/ Maija ja Mervi
- Palveluesimien kautta tietoa alueille / Mervi
- Kirjastossa tavataan -sivuille infoa / Maija
- Infonäyttöille mainokset (neuvolat, ensi- ja turvakoti, liikuntapalvelut -> uimahallit, kirjastot) Syksyllä/ Maija
- Mediatiedote: Maija ja Mervi syksyllä

Varhaiskasvatuspalvelut:

- 22.4. Varhaiskasvatuksen pedagoginen ohjausryhmä, Maija osallistuu etänä
- Koulutus marraskuussa. (kirjaston, vakan, neuvoloiden henkilökunta) 4.11.
- Uutiskirje 1 krt / syksy ja kevät varhaiskasvattajille. Lähetys Sarin ja Hannan kautta. Syksyllä/ Maija
- Lukumetka-palvelumalli –julisteet ja -esitteet vakan henkilökunnalle
- Kulttuurikapsäkki: uutiskirjeen, yhteisten tapahtumien ideointi säännöllisesti.

Neuvolapalvelut:

- 25.5 Työkokous sekä tiimivastaavien kokoukset: Terttu ja Maija.
- **Uutiskirje myös neuvoloille syksyllä/ Maija**
- Lukumetka –palvelumalli –julisteet sekä esitteet neuvoloiden henkilökunnalle
- Infonäyttöille esite kirjaston palveluista perheille

Liikuntapalvelut:

- Ollaan tarvittaessa s-postitse yhteydessä Piia Moilaseen yhteisistä tapahtumista
- Infonäyttöille uimahallien auloihin esite kirjaston palveluista perheille
- **Lukumetka-palvelumalli –julisteet myös liikuntapalveluille?**

Yhteistyökumppanit:

- Lukumetka-palvelumalli –esite ja -juliste
- Uutiskirje 1 krt / syksy ja kevät varhaiskasvattajille (perhekerhot yms.)
- Koulutus marraskuussa 4.11.: myös muu varhaiskasvatuksen ja terveyspalvelujen henkilökunta voi osallistua (MLL, Foniatrian poli, Vanhempainliitto yms.)
- Osan kanssa (neuvolat, vaka) sovitaan erikseen viestintäkanavat, tiiviimpi yhteistyö.
- Katja Kurvinen kirjaston yhteyshenkilö kesän ja ensi syksyn.

Materiaalit tiedotukseen kootusti:

- Lukumetka-palvelumalliesite
- Kirjastoreitti -tyylisesti kootut sisällöt kirjaston kotisivuille (ouka.fi/lukumetka, asiakkaana kirjastossa) <https://www.ouka.fi/lukumetka>
- A3 juliste
- Bannerit fb, insta, kotisivut
- Mediatiedote: brändäys
- **OUTI-Finna: vinkkiosiot**
- Infonäyttömainos
- Roll upit: iso (1 kpl) ja pöytämalli (4 kpl)
- Akkunaan ja Kirjastossa tavataan -sivulle tietoa Lukumetkasta.

LIITE 3: Toiminnan vuosikello

Toimija	Tapahtuma/materiaali	Muita huomioita	Päivämäärä
MLL	Perhekahvilat Etu-Lyötty ja Toppila	Kirjaston vierailu	Sovitaan Koskelan kirjaston / Katja K:n kanssa erikseen.
MLL	Tuukko nää mukkaa? - tapahtuma	Kirjaston pop up, ohjelmaa	4.10.20
Oulujoen SRK	Vierailut kirjastoon	Myllyoja, Hiukkavaara	Kerhot ovat yhteydessä lähikirjastoihin.
Tuomiokirkko SRK	Pikku-Sofian kirkko	Kirjaston vierailu, vierailu perhekerhoon	Kerhosta ollaan yhteydessä Katja K:hon.
Vanhempainliitto	Kiedo meidät tarinaan Miesten viikko	Järjestely- ja tiedotusapu	Loka-marraskuussa vuosittain.
Lastenliitto	Kirjaparkit	Kaijonharju, Haukipudas, Ritaharju	?
Foniatrian poliklinikka	Kirjavinkkilistoja, esitteitä perheille kirjaston palveluista.		Toimitetaan uutiskirjeen kautta syksyllä / keväällä.
Ensi- ja turvakoti	Kirjavinkkausta + satutuokio	PL	?
Esikoryhmä	Esikoryhmät alueilla	PL + lähikirjastot	Vierailut 1 krt / syksy ja kevät
Liikuntapalvelut	Perhekuiperkeikka/ Ouluhalli	PL	Pop up 1 krt / syksy ja kevät
Neuvolapalvelut	Vauvaperhetapahtuma	Kirjasto ja eri toimijoita.	Syyskuussa vuosittain.
Neuvolapalvelut	Perhevalmennusmessut	Jokaisella hyvinvointialueella.	Pop up tapahtumissa jokaisella alueella.
Autismiliitto	Tunne autismi - tapahtuma pääkirjastolla	Tukiviitottu satutunti lapsille sekä nuorille, kirjanäyttely, taidenäyttely. PL + tietopalvelu	Vuosittain, keväällä. (Poikkeus 2020, syksyllä)
Vastaanottokeskus	Kirjaston palveluiden esittely lapsiperheille. Korttien teko, lainaus.		?
Varhaiskasvatuspalvelut	Viskarien vierailut lähikirjastossa / kirjastoauto Onnelissa		Jokainen viskari pääsee tutustumaan lähikirjastoon tai Onneliin vuoden aikana.

LIITE 4: Yhteistyökumppaneiden toiveet ja ideat

Muistio 1/2019

Meidän perhe lukee -hanke, yhteistyökumppaneiden tapaaminen
4.9.19

Ensimmäinen tapaaminen hankkeen yhteistyökumppaneiden kanssa. Kumppaneiden toiveita yhteistyölle kartoitettiin työpajassa.

Työpajan koonti:

1) Miten olette jo tehneet yhteistyötä kirjaston kanssa?

- Seurakuntien kerhot ovat vierailleet kirjastossa, käyneet satutunneilla. Yhteistyötä Kaukovainion kirjaston kanssa.
- Lapsuus.fi –tarjottimella tietoa mm. lapsen kielenkehityksestä, kirjastopalvelut ja kirjaston tapahtumia voidaan linkittää tänne.
- Viittomakielen päivän tukiviitotulle satutunnille osallistuttu.
- MLL:n perhepesissä käyty kirjastolta pitämässä satutuntia, Koskelassa käyty kirjastovierailulla ja kuuntelemassa Soivaa Siiliä.
- Kiedo meidät tarinaan –kampanja jo kuudetta vuotta yhteistyössä kirjaston kanssa, Mieskaverit käyneet lukemassa satuja kirjastoissa. Tiedotus hoidettu yhteistyössä, ja myös näyttelyjä ollut viikon aikana kirjastoissa.
- Liikuntaleirien päätteeksi käyty vierailemassa kirjastossa, yhteistä tiedotusta.
- Foniatrian poliklinikalla aikanaan paljon yhteistyötä potilaskirjaston kanssa, kirjastosta haetaan tietoa.

1) Millaista yhteistyötä toivoisitte?

Kehitysvammaisten lasten tuki ry:

- Tukiviitottu satu viikonloppuna tai päiväkodissa, viittomakielen pv jatkuu
- Perheily-tapahtuma kehitysvamm. lasten perheet, ulkotapahtuma la 21.9. 13-15-> s-postia!
- Lukutaidottomien kirjasto kehityskohde
- Imetysystävällinen tila
- Vaipanvaihtotila, jossa isompi lapsi voi maata selällään, kun vaippa vaihdetaan, esim. 5v lapsella invavessaan
- Esittely aikuisille kehitysvammaisille? Parittoman vk:n ti 17- / toimisto@oketuki.fi
- Pienten lasten kuvakirjat, joita ei tarvitse palauttaa: poistot kiertoon
- Ideakassi 6kk välein -> toimisto@oketuki.fi
- Celia-opetus (Pratsam on vaikea, oppikirjat jne. jäivät saavuttamatta)
- Kirjavinkkauslistoja esim. selkokieliset, erilaisuus, lapsen oikeudet ja turvataidot
- Tiedotus- ja järjestelyapua (satusopet) Kiedo meidät tarinaan –kampanjaan
- HOX: kamppis on valtakunnallinen (tiedotus)

MLL Toppilan Perhepesä:

- Perhekerhoon kirjastosta esittelijä
- Lasten kerhoon satutunteja, koska lapset ovat suht. pieniä (2-5v.) ja matka kirjastoon on hieman vaikea

Neuvolat:

- Perhevalmennusmessut -> esittely
- Vauvan päivän tapahtuma
- Vinkkilistat eri ikäkausille

Liikuntapalvelut:

- "Popuppaamaan Perhekuperkeikkaan > satuhetki, rentoutumishetki, satuhieronta?
- Perheliikuntatapahtuma 10.9. 19 (Ouluhalli) -> kirjaston esittelypiste/ toimintapiste, satuhierontaa tms. perheet touhuavat yhdessä☺
- Esim. uintiliput palkintona lukupassiin oli hyvä idea!

Tuomiokirkko, ev. lut. srk:n perhekerho:

- Vierailut srk:ssa kaikenikäisten kerhossa
- Perheryhmän vierailu kirjastossa, esim. satutunti
- Satu/kertomustunti Pikku-Sofian kirkossa
- Teemalista elämän eri kriiseihin sopivista kirjoista

Karjasilta, ev. lut. srk:n perhekerho:

- Yhteistyö pyhäinpäivätapahtumassa
- Yhteistyö Marianpäivässä
- Sähköinen kirjavinkkaus eri ikäisille
- Vierailu perhekerhossa Kaukovainiolla
- SRK voisi pienen näytelmän kanssa pitämään satutuntia
- Pyhäinpäivätapahtuma Lämsänjärven leirikeskuksesta, pyhäinpäivän sanomaa lempeästi lapsille ja perheille
- Marianpäivän tapahtumaan kutsutaan kaikki Karjasillan seurakuntaan edellisvuonna kastetut lapset perheineen.

Foniatrian poliklinikka:

- Jalkautuvat satutuokiot (yhdistettynä kirjastokutsuun)
- "Lukukummeja" maahanmuuttajille tai perheille, joissa vanhemmilla lukemisen vaikeutta
- Perheille tietoa kirjastosta ja palvelusta -> kynnystä matalammalle
- Keskustelualustuksia lukemisesta ja sen merkityksestä
- Kohdennetut satutunnit eri ryhmille (viitotut, selko/maahanmuuttajat, eri ikäisille)
- Kutsu kirjastoon kuulosti ihanalta idealta (neuvolakassi)

Oulujoen srk:

- Säännölliset lukuvinkit kirjastolta esille meidän tilaisuuksissa (yhdessä suunniteltu mainos)
- Ehkä kirkonnallet vierailu kirjastolla?
- Materiaalia

- Vierailut pop up tapahtumiin kirjastolta
- Mahdollinen yhteinen teemailta meidän perhekahvilaan?

2) Miten tavoittaisimme perheet?

- Parhaiten kehitysvammaisen lapsen tavoittaa tarhassa ja koulussa!
- Koulussa on ap/ip –hoito, kaupunki järjestää -> sinne viitottua satua?
- Puhevammaiselle (myös lapselle) voi lukea vanhemman lisäksi tulkki jonka saamiseksi tarvitaan lausunto ja hakemus.
- Vammaisen lapsi ja hlö tavoittaa kirjaston, jos on hlökohtainen (vapaa-ajan) avustaja. Jos ei ole, ei pääse kotoa.

- Sähköpostijakelu –listat. Niiden kautta voi mennä kirjaston tapahtumat ja ilmoitukset

- Hankkeen kautta monesta eri suunnasta
- Lukemalla ihmisille!

- Määräaikaistarkastusten yhteydessä systemaattisesti lukemisen merkityksestä kertominen
- Sähköisiin palvelukanaviin infoa lukemisen merkityksestä
- pop up -tapahtumia

- Neuvola!
- Jokainen varhaiskasvatuksen parissa työskentelevä voi ohjata

- Someviestintä
- Tapahtumat
- Kampanjat
- Vanhempainillat, neuvolat, esitteet

- Vierailu kerhossa, jossa annetaan tietoa lukemisen vaikutuksesta esim. lapsen kielen kehitykseen
- Neuvoloiden kautta tukeva ”tietopaketti”
- Päiväkotien kautta myös infoa

- Tiedotus, uutisointi, asian esillä pitäminen sekä kunnissa että valtakunnallisesti

- Vanhempia voi tavoittaa mm. MLL paikallisyhdistysten Perhekahviloissa tai piirin Perhepesissä
- Tapahtumanäkyvyys

LIITE 5: Lukuiloa lapsille – yhdessä tarinan äärellä -koulutuspäivä 4.11.20

Lukuiloa lapsille! Yhdessä tarinan äärellä.
4.11.2020 @ 12:00 - 15:00

Lukuiloa lapsille! Yhdessä tarinan äärellä.

Etäkoulutus 4.11. klo 12-15.

Ohjelma:

12-12.10 **Tervetuloa! Videoterveiset Mäntylä-Snellmanin päiväkodin eskareilta**

12.10-12.30 **Lukemetka-palvelumallin esittely.** Mervi Vaara ja Maija Karvosenoja, Oulun kaupunginkirjasto.

12.30-13.30 **Lastenkirjasta on moneksi. Lastenkirjallisuus lapsen kasvun ja kehityksen tukena.** Päivi Heikkilä-Halttunen, tietokirjailija, lastenkirjallisuuden asiantuntija

13.30-13.40 **Satuleikkejä liikkuen -taukojumppa.** Katja Kurvinen, Oulun kaupunginkirjasto.

13.40-14.00 Tauko

14-14.30 **Vinkkejä varhaiskasvatuksen lukuarkeen** (sisältö ja otsikko tarkentuu myöhemmin). Tarja Mankinen, Mäntylä-Snellmanin päiväkoti.

14.30-14.50 **Luetaan yhdessä! Oulun kaupunginkirjaston kirjavinkit ja e-aineistot.** Elina Kanerva ja Maija Karvosenoja.

14.50-15 Loppusanat ja keskustelua